

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ДЕРЖАВИ: ЗМІНИ ФУНКЦІЙ КОНТРОЛЮ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ

Ткачова С.С., кандидат економічних наук, доцент,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7103-9269>

Цифрова трансформація – це один із пріоритетів України, реалізація якого дозволить внести кардинальні зміни, у тому числі у здійснення функцій контролю в публічному управлінні та адмініструванні. Приклад ефективного управління цифровою трансформацією на державному рівні демонструє Міністерство цифрової трансформації, за ініціативою якого для розбудови цифрової держави протягом трьох років у лютому 2021 р. було затверджено перелік із 94 проєктів у сферах освіти, охорони здоров'я, юстиції, економіки та торгівлі, енергетики, інфраструктури та ін. [1]. Для того, щоб українці мали змогу особисто контролювати прозорість системи та спостерігати за реалізацією проєктів у режимі реального часу, було розроблено публічний каталог з описом кожного проєкту, чітко визначеними дедлайнами та відповідальними за процеси. Зазначалось, що «вперше в історії України держава переходить на системний проєктний підхід. Така потужна структура допоможе трансформувати Україну на всіх рівнях – від загальнонаціонального до місцевого. І дасть змогу вже за кілька років увійти до топ-20 цифрових держав світу» [1].

Найпотужнішим проєктом цифрової трансформації, який кардинально змінив спосіб взаємодії українців із владою, є український державний додаток «Дія». За останні чотири роки «Дія» стала мейнстрімом та знайшла місце в повсякденному житті українців. Станом на січень 2024 р. у додатку більше 20 млн користувачів, тобто у ньому зареєстрований кожен другий житель України [2]. На порталі доступно 72 послуги, а у застосунку – 9 послуг та 15 цифрових документів.

Високий рівень цифрових досягнень України отримав підтвердження у результатах дослідження: «Україна: цифрова стійкість під час війни», яке проводилось одним із найпрестижніших і найстаріших аналітичних центрів у світі – «The Brookings Institution» [3]. Науковці центру проаналізували цифровізацію українського Уряду та суспільства за останні 11 років – за період з 2012 по 2023 – від реєстрів на папері до «держави у смартфоні». Значну увагу було приділено

створенню державного додатку «Дія» та впливу цифровізації сервісів на суспільство. Завдяки «Дії» Україна стала першою країною, де цифровий паспорт є еквівалентним паперовому. За два роки реальний антикорупційний та економічний ефект від цифровізації становив 16,3 млрд грн, потенційний антикорупційний та економічний ефект – 48 млрд грн. Проаналізувавши передовий досвід України з цифрової трансформації, науковці визначили особливо важливі уроки для світу: 1) технологія та політика йдуть пліч-о-пліч; 2) хмарні обчислення сприяють і знижують ризики; 3) політичне лідерство є ключовим; 4) криза та невідкладність спонукають до впровадження; 5) прозорість може бути вбудована в код, але підзвітність вимагає багатостороннього підходу; 6) взаємне навчання та обмін рішеннями можуть прискорити цифрову трансформацію [3].

Необхідно відмітити, що Міністерство цифрової трансформації України не зупинило реалізацію проєктів ні під впливом пандемії, ні під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Команда міністерства активно працює над розпочатими до війни проєктами, також відкрито низку нових важливих для захисту України проєктів. Про інноваційність підходів, спрямованість на досягнення стратегічних цілей, про високий рівень мотивації та розуміння перспектив цифрової трансформації України свідчать такі кейси.

Кейс 1 «Міністерство цифрової трансформації України продовжує цифровізувати регіони» [4]. Це необхідно для прогресивного руху в економіці, інфраструктурі, освіті, медицині, транспорті, туризмі та безпеці. За ініціативою Міністерства у 2020 р. в Україні офіційно з'явилася нова посада – Chief Digital Transformation Officer (CDTO). Це заступники з цифрової трансформації в державних органах від обласного рівня до міністерств. Україна стала однією з перших країн у світі, яка запровадила таку посаду. Зараз 55 заступників із цифрової трансформації працюють у міністерствах, обласних адміністраціях та міських радах. Це люди, які стали драйверами цифрових змін [5]. Метою Міністерства є забезпечення CDTO в кожній області та громаді, а також надання їм необхідних повноважень та ресурсів для досягнення швидких результатів. Саме CDTO впроваджують цифровізацію на місцях і працюють, щоб перевести актуальні для громад державні послуги в цифровий простір, завдяки їхній роботі цифровізація пронизує кожну сферу держави.

З метою забезпечення держави кваліфікованими фахівцями для реалізації цифрових реформ, а також для підготовки та підтримки

держслужбовців, які працюють у сфері цифрової трансформації, в Україні запущено проєкт CDTO Campus – місце, де формують цифрових лідерів, ефективних менеджерів, які пришвидшуватимуть цифровізацію на національному та регіональному рівнях. CDTO Campus є стратегічним проєктом для України, адже він дасть змогу масштабувати цілі та проєкти Міністерства цифрової трансформації по всій країні. Його успіх пришвидшить реформи, які прискорять європейський вибір держави [5]. «Цифрові послуги, розвиток цифрової грамотності, сильна цифрова економіка, безбар'єрний та безпечний цифровий простір – це найближче майбутнє України. Саме тому проєкт CDTO Campus на часі, він забезпечить амбасадорів трансформації необхідними знаннями та інструментами для модернізації української державної служби через інновації та технології».

Кейс 2 «01.12.2023 р. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, яка дає змогу запустити сервіс «Дія.Офіс» для посадовців» [6]. Це допоможе цифровізувати й автоматизувати роботу працівників органів виконавчої влади та Секретаріату Кабміну. Так, після запуску сервісу посадові особи та працівники державних установ зможуть у «Дії»: мати електронне посвідчення держслужбовця; проводити опитування та користуватися сервісами, які підвищують ефективність комунікації між держслужбовцями; авторизуватися на корпоративних ресурсах за допомогою Дія.Підпису, що підвищить безпеку доступу до важливих документів чи файлів. Крім того, «Дія.Офіс» надасть змогу переглядати інформацію про структуру державних органів та відповідальних за напрями, що збільшить прозорість їхньої роботи. Пізніше з'явиться функціонал, де кожен українець зможе слідкувати за виконанням планів міністерств, відстежувати ефективність держслужбовців та бачити прогрес по місяцях [6].

Кейс 3 «Оновлення електронного суду (e-Суду)» надасть змогу громадянам подавати позови, отримувати документи та розглядати справи онлайн у зручний час, а суддям – не друкувати тисячі паперів, проводити засідання у форматі відеоконференцій та економити час [7]. Основа цифровізації судової сфери – Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС). Завдяки трансформації електронного суду українці зможуть: звертатися до суду онлайн у зручний час 24/7; отримувати судові рішення в електронній формі; подавати докази; сплачувати штрафи, вносити та повертати судові збори та застави; подавати процесуальні документи та повідомляти про події; ознайомлюватися з матеріалами електронної судової справи;

переглядати відкриті дані та реєстри; аналізувати судову практику й ефективність роботи судів. Зараз в е-Суді вже доступні електронний кабінет, можливість відеоконференцій та документообігу онлайн. Частина сервісів для громадян будуть доступні в окремому е-кабінеті, а частина – у Дії. Нині здійснюється робота над поданням електронного виконавчого документу по судовій справі до Автоматизованої системи виконавчого провадження (АСВП) для виконання судового рішення. Необхідно зазначити, що судові сповіщення, судові рішення та судові штрафи вже є в Дії. Сервісами користуються 50 тис. працівників суду й судових організацій та більш ніж 6,7 млн громадян, адвокатів, нотаріусів, слідчих органів та представників бізнесів. Кількість судових рішень, які розглядалися за період 2021-2023 рр., становила 16904405 [7]. Отже, е-Суд – це важлива частина Державної антикорупційної програми на 2023-2025 рр. Його впровадження дасть змогу мінімізувати корупційні ризики та зробити судову сферу більш прозорою й ефективною.

Література:

1. Володимир Зеленський підтримує стратегію цифрової трансформації України на наступні роки.

URL: <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-pidtrimuye-strategiyu-cifrovoyi-transfor-66605> (дата звернення: 28.02.2024).

2. Розбудова цифрової держави: кількість користувачів українського додатку «Дія» досягнула понад 20 мільйонів.

URL: <https://eufordigital.eu/uk/building-a-digital-state-ukraines-dia-app-now-boasts-over-20-million-users/> (дата звернення: 28.02.2024).

3. Аналітики з The Brookings Institution дослідили досвід цифровізації України.

URL: <https://thedigital.gov.ua/news/analitiki-z-the-brookings-institution-doslidili-dosvid-tsfrovizatsii-ukraini> (дата звернення: 28.02.2024).

4. CDTO в Україні. Чим займаються керівники цифрової трансформації та як ними стають.

URL: <https://dou.ua/lenta/articles/cdto-in-ukraine/#:~:text=2020> (дата звернення: 28.02.2024).

5. Мінцифри. В Україні стартує національний проєкт з навчання лідерів цифрової трансформації.

URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mintsyfyry-v-ukraini-startuie-natsionalnyi-proekt-z-navchannia-lideriv-tsyfrovoi-transformatsii> (дата звернення: 28.02.2024).

6. Дія для держслужбовців: Уряд підтримав запуск сервісу Дія.Офіс.

URL: <https://thedigital.gov.ua/news/diya-dlya-derzhsluzhbovtsiv-urjad-pidtrimav-zapusk-servisuv-diyaofis> (дата звернення: 28.02.2024).

7. Цифровізація судової сфери: працюємо над оновленою концепцією е-Суду.

URL: <https://thedigital.gov.ua/news/tsifrovizatsiya-sudovoi-sferi-pratsyuemo-nad-onovlenoyu-kontseptsiyu-e-sudu> (дата звернення: 28.02.2024).